

ÅSNES KOMMUNE

våge å SE - våge å SPØRRE - våge å HANDLE

**Handlingsplan mot
vold i nære relasjoner
2018-2020**

Forord

Justis- og politidepartementet har utarbeidet ”*Handlingsplan mot vold i nærerelasjoner 2008 -2011 – Vendepunkt*”. I 2013 utarbeidet Det Kongelige Justis- og beredskapsdepartement stortingsmelding 15: ”*Forebygging og bekjempelse av vold i nære relasjoner.*”

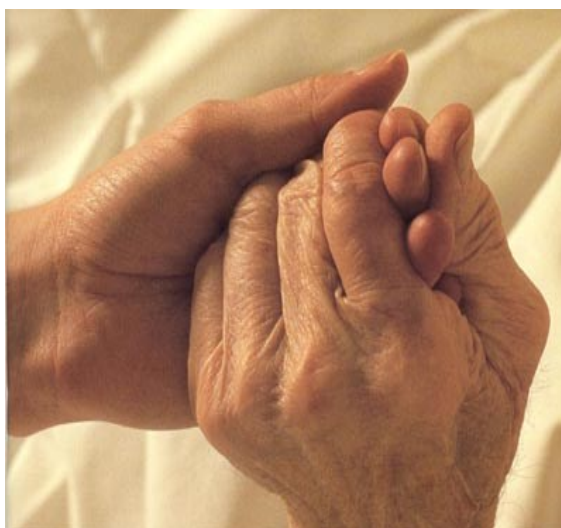
Hvor mange som utsettes for vold i Glåmdalsregionen finnes det ikke sikre tall på, men oppslag i media i 2007 og 2008 viser at det er avdekket alvorlige tilfeller av vold og overgrep i vår region.

Med bakgrunn i ovennevnte vedtok Glåmdal Regionråd 28.02.2008 å utarbeide en egen handlingsplan mot vold i nære relasjoner for Glåmdalsregionen. I forbindelse med dette arbeidet ble det besluttet at Åsnes kommune skulle utarbeide egen handlingsplan.

I kommunens planstrategi 2012- 15 er det skissert et behov for å konkretisere tiltak i Åsnes kommune. I forbindelse med oppstart av revidering av «handlingsplan mot vold i nære relasjoner i Glåmdalsregionen» våren 2015, ble det bestemt at Åsnes kommune også må lage sin egen handlingsplan og brosjyre.

Åsnes kommune har et ansvar for å sikre alle innbyggere retten til et liv fritt for vold og trusler om vold og til å sikre barn en oppvekst uten overgrep og frykt.

I forhold til barn og unge legger vi lov om barneverntjenester av 17. juli 1992 til grunn.

Innhold

Forord	0
Innhold	2
Innledning.....	3
Med vold i nære relasjoner legges til grunn straffelovens § 219	3
Organisering av arbeide med en lokal handlingsplan	4
Mandat.....	4
Arbeidsgruppe:	4
Definisjoner:.....	5
Definisjon på vold	5
Definisjon på nære relasjoner.....	5
Vold i nære relasjoner omfatter:.....	5
Hvorfor en plan mot vold i nære relasjoner?.....	6
Beskrivelse av her og nå situasjonen:	6
Hvordan er det i Åsnes kommune?	6
Formål med handlingsplanen	7
Avgrensning:	7
Samhandling:.....	8
Definisjon på samhandling.....	8
Åsnes kommunes samhandlingspartnere:	8
Taushetsplikten et hinder eller?.....	8
Mål for planen mot Vold i nære relasjoner:	9
Åsnes kommunes 4 hovedmål.....	9
Tiltaksplan:	10
Andre aktuelle dokumenter	14

Innledning

Vold kan ikke aksepteres, verken i det offentlige eller i det private rom. Den volden som foregår ute i den offentlige sfære er det mulig å observere, langt verre er det med den volden som blir utøvd innenfor familiens og hjemmets rammer.

Med vold i nære relasjoner legges til grunn straffelovens § 219

Den som ved å true, tvinge, begrense bevegelsesfriheten til, utøve vold mot eller på annen måte krenke, grovt eller gjentatt mishandler

- sin tidligere eller nåværende ektefelle,
- sin tidligere eller nåværende ektefelles slektning i rett nedstigende linje,
- sin slektning i rett oppstigende linje,
- noen i sin husstand, eller noen i sin omsorg.

straffes med inntil 4 – år inntil 6 år dersom mishandlingen er grov (jfr. § 232).

Volden kan være av både fysisk, psykisk, seksuell eller av materiell karakter.

Vold i nære relasjoner er et alvorlig samfunnsproblem på mange områder, både ut fra et kriminalitets-, helse-, likestillings- og oppvekstperspektiv. Volden er ofte skjult, forbundet med skyld og skam, den rammer hardt og har alvorlige følger for de som opplever den. Tross ofrenes forsøk på hemmeligholdelse ser vi likevel at i små og oversiktlige samfunn finnes mistanke om at vold forekommer i en del familier, men naboskap, vennskap og familierelasjoner kan føre til at det er vanskelig å gripe inn på kun gjetting. Dette kan føre til handlingslammelse like godt som handlinger.

Organisering av arbeidet med en lokal handlingsplan

Med Handlingsplan mot vold i nære relasjoner i Glåmdalsregion som bakteppe, er det utarbeidet en handlingsplan for Åsnes kommune. I Åsnes kommune sin plan er det lagt vekt på lokale variasjoner og ressurser. Planen blir på denne måten et nyttig verktøy tilpasset lokale forhold.

Mandat

Kommunalsjef for helse, pleie og omsorg i Åsnes kommune har delegert ansvar til å delta i revidering av Handlingsplan mot vold i nære relasjoner i Glåmdalsregionen til ledende helsesøster, og i tillegg lede arbeidet med å utarbeide egen handlingsplan for Åsnes kommune.

Handlingsplanen skal inneholde:

- Tiltak.
- Ansvarlige.
- Tidsfrister for gjennomføring.

Arbeidsgruppe:

- SLT – koordinator
- Fagleder Solør Barneverntjeneste
- Avdelingsleder hjemmetjenesten
- Fagleder VITT
- Avdelingsleder psykisk helse- og rustjeneste
- Ledende helsesøster
- Lege
- Andre instanser, som for eksempel barnehage, skole, politi, tas inn ved behov.

Definisjoner:

Definisjon på vold

”Vold er enhver handling rettet mot en annen person som gjennom at denne handlingen skader, skremmer, smerter eller krenker, får denne personen til å gjøre noe mot sin vilje, eller slutter å gjøre noe den vil.”

Per Isdal (2000), Alternativ til vold

Definisjon på nære relasjoner

”med nære relasjoner menes relasjoner der de involverte gjerne har eller har hatt gjensidige plikter ovenfor hver andre og/eller har vært avhengig av hverandre. Det presiseres at ofre for tvangsekteskap og kjønnslemlestelse kommer inn under definisjon nære relasjoner, og at ofre for voldtekt eller menneskehandel kan komme inn under definisjon nære relasjoner.

Vold kan være både fysisk og psykisk, overgripere kan være av begge kjønn. Vold er med dette et svært omfattende problem. Den har konsekvenser ikke bare for den som blir direkte utsatt for volden, men også for de som er vitner til volden.

Vold i nære relasjoner omfatter:

- **Fysisk vold:** Bruk av fysisk makt som å dytte, lugge, sparke, slå.
- **Psykisk vold:** Bruk av psykisk makt som direkte eller indirekte trusler, utsette for kontroll, trakassering, neglisjering, forfølgelse.
- **Latent vold:** Underliggende trusler om ny vold
- **Seksuell vold:** Å bli presset til seksuelle handlinger, voldtekt og andre seksuelle overgrep.
- **Materiell vold:** Ødelegge inventar eller gjenstander, økonomisk utnyttelse
- **Tvangsekteskap:** Unge jenter og gutter nektes retten til å bestemme selv hvem de skal gifte seg med.
- **Kjønnslemlestelse / Omskjæring:** To samlebegrep for ulike typer og grader av kirurgiske inngrep av jenter/ kvinnens kjønnsorganer, hvor ytre kjønnsdeler fjernes helt eller delvis eller påføres annen varig skade, og som foretas av andre årsaker enn medisinsk nødvendig behandling.
- **Menneskehandel:** Utnyttelse av personer iverksatt av organiserte kriminelle, kan være prostitusjon, tiggning, organsalg, med mer.
- **Økonomisk vold:** er en form for vold som kan komme til uttrykk ved at partneren forhindres i å ha rådighet over sin egen økonomi. Vedkommende nektes adgang til sin egen og eventuell felles bankkonto eller forhindres i å ha en inntekt og dermed presses til å måtte be om penger.
- **Digitalisert kjærestevold:** er en aggressiv handling eller atferd som utføres ved hjelp av elektroniske midler av en gruppe eller en person gjentatte ganger og over tid mot et offer som ikke lett kan forsvare seg selv.

Hvorfor en plan mot vold i nære relasjoner ?

Norske kommuner har et ansvar overfor sine innbyggere for en sikker oppvekst og fravær av vold og trusler i sitt nærmiljø. Planen vil inngå i kommunens planverk. Mål og tiltak innarbeides i kommunens handlingsplan med økonomiplan og evalueres årlig.

Beskrivelse av her og nå situasjonen:

Hver tredje kvinne i verden blir utsatt for seksuelle overgrep eller andre former for vold i løpet av livet. Overgrepene skjer i alle kulturer og sosiale lag, mot så vel små jenter som voksne kvinner.

Både kvinner og menn blir utsatt for vold fra nåværende eller tidligere partner, men den volden kvinner blir utsatt for er langt grovere enn den volden menn oppgir seg utsatt for.

- 10 % av norske kvinner er utsatt for voldtekt etter fylte 15 år.
- 20 % utsettes for voldtektsforsøk
- 38 % av mishandlede kvinner får ikke lov av mannen å gå ut i jobb.
- På grunn av vold er 1000 mennesker på flukt/ har hemmelig adresse
- 1200 -1800 kvinner har voldsalarm
- 2557 anmeldte familievold saker i 2012, 75 % av sakene henlegges.
- Ca. 3 voldtekter anmeldes hver dag.
- 100 kvinner er drept av partner fra 2000 til per i dag
- 68 % av drapene skjer i bruddfasen.
- 23000 eldre blir utsatt for vold i Norge per år

Hvordan er det i Åsnes kommune?

År	Registrerte vold- og trusselsaker	Vold eller trusler i nære relasjoner
2010	24	8
2011	12	3
2012	32	11
2013	26	8
2014	18	8
2015	16	6

Formål med handlingsplanen

Åsnes kommune arbeider ut i fra et folkehelseperspektiv, og har fokus på brukerens trygghet, mestringsevne og livskvalitet.

Kommunens primære målsetning er å jobbe forebyggende slik at vold i nære relasjoner ikke oppstår.

Målsettinger og tiltak i planen har i all hovedsak som intensjon at flere som er utsatt for vold i nære relasjoner skal henvende seg til hjelpeapparatet. Hjelpeapparatet skal få økt kompetanse til å avdekke vold i nære relasjoner og flere skal få hjelp til å komme seg ut av et liv med vold.

Målsettingen med handlingsplan mot vold i nære relasjoner er å heve kunnskapsnivået og skape større åpenhet om problematikken, ved å:

- Bevisstgjøre beslutningstakere, både politisk og administrativt.
- Bevisstgjøre innbyggere og ansatte i Åsnes kommune.
- Skape åpenhet.
- Forebygge og hindre vold ved aktiv informasjon.
- Gi tilbud om hjelp, veiledning og oppfølging av de voldsutsatte og voldsutøverene.

En lokal handlingsplan vil styrke det helhetlige perspektivet og være et viktig redskap for å planlegge og å iverksette tiltak som sikrer bedre samordning og kompetanse på tvers av enheter og instanser.

Planen skal være sektorovergripende og gjelde aktuelle områder der kommunen har helt eller delvis ansvar.

Avgrensning:

Handlingsdelen av denne planen omhandler områder hvor kommunen har handlingsrom.

Planen evalueres årlig i oppstartfasen for så å rulleres hvert 4 år.

”Mange kvinner og barn tilbringer lange perioder i en livssituasjon hvor deres menneskeverd krenkes på det groveste. Ved å lukke øynene for volden som skjer i hjemmene, bidrar vi til at den får fortsette. I ytterste konsekvens kan vår unnfallenhet føre til at liv går tapt”.

Handlingsplan mot vold i nære relasjoner, Vendepunkt 2008-2011

Samhandling:

Definisjon på samhandling

”At flere personer er involvert i en arbeidsoppgave og arbeider mot felles mål. At man gjensidig utnytter seg av hverandres sterke sider og kompetanse for å oppnå et best mulig resultat.”

Hesby (2007)

Åsnes kommunes samhandlingspartnere:

- Leger
- Tannleger
- Politi
- NAV
- Spesialisthelsetjenesten
- Regionalt krisesenter
- Statens barnehus
- Familievernkontoret

Taushetsplikten et hinder eller?

Erfaringer fra arbeidet med mennesker i ulike livssituasjoner har vist oss at taushetsplikt ofte oppfattes om en begrensning i videre hjelpearbeid. Dette ønsker Åsnes kommune å arbeide videre med i tiltaksdelen i denne planen.

Taushetsplikten skal ikke være en hindring for å samarbeide mot vold i nære relasjoner. Ulike bestemmelser vedrørende taushetsplikt innenfor ulike etater har ofte blitt oppfattet som hindre for et utstrakt samarbeid

Mål for planen mot Vold i nære relasjoner:

Det er utarbeidet fire hovedmål i planen. Planen omfatter alle innbyggerne i Åsnes kommune. Det er lagt vekt på forebyggende arbeid. Videre er det viktig å bedre samarbeidsrutinene i egen kommune og med våre eksterne samarbeidspartnere.

Åsnes kommunes 4 hovedmål

- 1. Informasjon internt og eksternt.**
- 2. Forebygge vold i nære relasjoner.**
- 3. Økt kompetanse hos ansatte i Åsnes kommune**
- 4. Sikre hjelpetilbud for voldsutsatte og voldsutøvere**

Tiltaksplan:

Hovedmål: Informasjon internt og eksternt.

Delmål:

- Etablere rutiner for samordning av tjenester internt og eksternt i planperioden.

	Tiltak	Beskrivelse og leveranse	Mål for tiltaket	Estimerte kostnader	Ansvar/frist	Målemetode
1	Utarbeide informasjonsbrosjyre	Evaluere og revidere eksisterende brosjyre hvert 4.år. Tema på medarbeiderdag.	Brosjyrens innhold og betydning er kjent hos alle ansatte.	Inngår i drift Evt. søke støtte fra Sanitetskvinnene i Åsnes til trykksak	Kommunalsjef for helse-, pleie- og omsorg Første halvår 2020	
2	Informere om rutiner til eksterne samarbeids partnere	Gjøre handlingsplanen og brosjyren kjent for kommunens samarbeids-partnere	Alle samarbeids partnere er kjent med Åsnes kommunes rutiner i arbeidet mot vold i nære relasjoner	Inngår i drift	Kommunal-sjef for helse-, pleie- og omsorg Juni 2020	
3	Implementere rutiner internt i kommunen	Lage opplæringsplan for alle ansatte. Rutiner offentlig-gjøres	Alle ansatte i Åsnes kommune gjøres kjent med rutiner vedrørende vold i nære relasjoner.	Inngår i drift	Virksomhets ledere i kommunen Fortløpende fra 2018	

Hovedmål: Forebygge vold i nære relasjoner**Delmål:**

- Samordne og vurdere forebyggende tiltak i planperioden

	Tiltak	Beskrivelse og leveranser	Mål for tiltaket	Estimerte kostnader	Ansvar/frist	Måle metode
1	Samordne eksisterende rutiner og tiltak.	Samle inn, systematisere og distribuere rutiner.	Alle ansatte i Åsnes kommune benytter samme rutiner.	Inngår i drift	Virksomhets ledere i hele kommunen Fortløpende fra 2018	
2	Innhente ulike forebyggingsprogram	Interne instanser får oversikt over ulike forebyggingsprogram	Ansatte i Åsnes kommune gjøres kjent med ulike forebyggende programmer, slik at det mest hensiktsmessige programmet kan velges.	Inngår i drift	Virksomhets ledere i hele kommunen Fortløpende fra 2018	

Hovedmål: Økt kompetanse hos ansatte i Åsnes kommune.**Delmål:**

- Følge plan for kompetanseløftet 2016.

	Tiltak	Beskrivelse og leveranser	Mål for tiltaket	Estimerte kostnader	Ansvar/frist	Målemetode
1	Gi ansatte mulighet for utdanning innen området	Ulike utdanningsforløp.	Sikre kompetanse i forhold målgruppene.	Forankres i overordnet strategisk kompetanseplan	2019	
2	Folkehelsearbeid	Videreføre samarbeid i Glåmdalsregionen/ Kulturnettverket Sykehuset Innlandet/ psykoseavdelingen.	Øke samarbeidsrutiner og fora med ulike interne og eksterne samarbeidspartnere	Inngår i drift	Fortløpende	
3	Kompetanseheving	Seminar med fokus på handling og tverrfaglig samarbeid ift. voldsutsatte.	Skape forståelse mellom helsetjeneste og spesialisthelse-tjeneste.	Midler søkes fra Sanitetsforeningen	2018	

Hovedmål: Sikre hjelpetilbud for voldsutsatte og voldsutøverer**Delmål:**

- Lett tilgjengelig informasjon over relevante tjenester i kommunen og spesialisttjenesten.

	Tiltak	Beskrivelse og leveranser	Mål for tiltaket	Estimerte kostnader	Ansvar/frist	Målemetode
1	Benytte eksisterende tjenestetilbud for barn, unge og deres foresatte.	Tar aktivt i bruk våre handlingsplaner.	Sikre hjelp til voldsutsatte barn og unge i Åsnes kommune.	Inngår i drift	Avdelingsledere og ansatte i kommunen Fortløpende	
2	Etablering av rutiner for forebygging, varsling og oppfølging ved overgrep mot voldsutsatte eldre.	Utarbeide rutiner for forebygging, varsling og oppfølging ved overgrep mot eldre i Åsnes kommune	Få en oversikt over omfanget og yte bistand til voldsutsatte eldre.	Inngår i drift	Virksomhetsleder Høsten 2018	
3	Gode rutiner for forebygging, varsling og oppfølging ved overgrep mot mennesker med psykisk utviklingshemming i Åsnes kommune	Revidere «handlingsplan/prosedyre ved seksuelle overgrep»	Få en oversikt over omfanget og yte bistand til voldsutsatte mennesker med psykisk utviklingshemming.	Inngår i drift	VITT Høsten 2018, og videre hvert 2. år	

Andre aktuelle dokumenter

- **Handlingsplan mot vold i nære relasjoner i Glåmdalsreg. 2016 -2020**
- **Våge å SE – våge å SPØRRE – våge å HANDLE (Flyer Åsnes kommune)**
- **Handlingsplan/prosedyre ved seksuelle overgrep 2014 - 2016**
- **«Grønne permen»**
- **Demensplan**
- **Barn i rusfamilier**
- **SLT-handlingsplan**
- **FOBU-handlingsplan**
- **Beskrivelse av politiets oppgaver/ansvar.**
- **Tjenestebeskrivelse Rus-psykisk helsetjeneste i Åsnes kommune**
- **Forebygging av kjønnslemlestelse**
- **Straffeloven § 139. Denne avvergeplikten går foran lovbestemt taushetsplikt.**
- **For helsepersonell er denne plikten også omtalt i helsepersonell loven § 31.**